

haver-se format amb això i la postposició basca *-be* 'sota de'. Però és visible que un enllaç no descarta l'altre, perquè també *Mili* podria venir de *bil-* 'rodó' amb aquella alternança, i amb el sentit de 'rodal de camps'. I el *Bilbes* de Montiberri pot significar 'sota una rotilana de camps'.

No hi deu haver gaire relació amb *Rilbe* ni amb *Biuse*, noms de l'Alt Pallars, que documento i expli- 10 co en els arts. dedicats a *Dorve*, *Bagergue* i *Caregue*, car almenys en els radicals discrepen inconciliablement. En fi, cf. els arts. VILBA i VIU.

Milgranera, V. *Magrana Miliana*, V. *Belianes Miliatiano*, V. *Marzá*

MILL

Selecció de derivats, deixant la major part, d'explicació més clara.

Alguns dels noms que contenen el mot *mill* encara que siguin llocs on no es fa aquest cereal, vénen del mot *mill* en el sentit figurat de 'areneta o clapissa menuda com el mill'. Així el tossal de *Millmenut*, a Andorra (*E.T.C.* II, 39), del qual davalla molta clapissa; altrament notem que aquest mot compost s'ha convertit en el nom normal del cereal, en el parlar llgd. de la rodalia de Tolosa (*ALGc* IV, 1506). *Roc del Mill*, a 0h20 del santuari berguedà de Queralt, pel camí de Castellar del Riu (Torras, *Berg*, 5), en muntanyes plenes de tartera. Còrrec de *Coll-de-mill* ross., te. Torderes (XXVII, 63). La Font de *Mills*, en la tartera del coll de Pòrtols, te. de Noedes (XXVI, 107); L'Era de *Millet*, en la terra no vegetable dels terrers d'Illa de Tet (XXVII, 17).

En particular: *Picamill*. Serra i Mas de *Picamill*, entre la Nou i la Clusa (*Pikamiñ*, 1926) (Torras, *Berg*, 113); les collades de *Picamill*, entre La Nou i Castell de l'Areny (XXXVII, 125.8): lloc de clapissa menuda comparable al mill que veiem picar a l'aviram. A l'Aude, *Piquemil*, sengles masos en el te. de Vilanova-la-Comptal, i en el districte de Carcassona, te. Lanet. Potser també *Planemill* (pron. *planemiñ*), te. de Sorpe (< *plana* 'e m.?'); i Hort de *Mill* te. Berrós (XXXVII, 87.22, 66 23); si bé aquests també podrien venir del NP *Amill*.

MILLARS el nom d'aquests llocs, prové del col·le. MILLARES 'camps de mill'.¹

1) El nom de la vila rossellonesa, es documenta des de molt antic. Basten poques cites de mencions ant.: 898: *Millares*, i 915: *Miliare* (Alart. *Cart. Roussill*, 119 i 121); 968: *Sti Felicis Miliarium* (Abadal, *Eixalada*, 199); 1069: *Milliars* (Alart, *Cart.* 72); 1079: «villa q. v. *Milars*» (*MarcaH.*, XXXII, 47). (res d'anterior en Ponsich, *Top.*, 483). Res no hi ha que permeti identificar-hi un *villare Milian* que cita Monsalv. (XXIII,

311).

2) riu MILLARS, que provinent dels contraforts de Penyagolosa, va a desaiguar a prop d'Almassora; en cast. *Mijares*, almenys en el parlar actual dels pobles xurros. Cf. el llibre d'E. Beüt i Belenguer: *Camins d'Argent: el Millars, el Segura* (Val. 1952). Ja en trobo una menció en doc. de 1280 relatiu a Morella (Mtz. Fdo., *Doc. Val.ACA* II, 934). El que crida molt l'atenció és que l'ús popular no ha estat el culte i comú amb construcció *riu Millars*, sinó «riu de *Millars*», amb prep.: i ja antic així: «rivum de *Millars* a. 1248 (*GGRV*, 80b), 1275. «*rivum de Millars*» (*BSCC* XVII, 37); avui «el riu de *Millars*» Guinot (*Escenes Castelloneses* 41); i així ho sento a Almassora: «riu de *milàs* diem natres, més que *riu Millars*» (1961, XXX, 138b14)

És natural que una pda. de terres o una població sigui anomenada camps de mill, però ¿per què un riu?: allí no s'hi ha fet mill! Potser «de» perquè el riu hauria pres nom d'un paratge d'aquest conreu? Tanmateix el cas es repeteix, almenys en un riuet del Bearn: «le *Maumillà*» en el c^o de Lembeye, te. Semeracq, ja documentat amb aquest nom l'a. 1675 (P. Raymond, *Di. Top. BPyrr*). Així m'ho explico: no s'hi fa pas mill, però són rius que carretegen arena menuda, com mill; però és clar que és un *mill*... que no val res i per això el qualificatiu de 'mal millar' en el Bearn.

A penes val la pena d'indicar noms menys importants: sengles llocs menors *Millar*, a Madremanya, Arestui i Tornafort, i un *Mijares* en el te. de Buñol etc. Derivats de tipus lexicomòrfic natural.

Un altre es de tipus més xocant. *Los Millers* (oït *milés*), gran i antiga masada al bell mig dels Ports de Tortosa-Beseit, oït ja allí mateix, 1926. És uns 0h10 al SO. de Carlares, aigües avall, allí on ja comença el naixent Matarranya a enfondir-se en la gorja ingent del *Parrissal*. Ja d'antic ho trobo en aquesta forma: 1242, com afrontació de Rafalgarí, entre Calares i la *Font del Faig* (copiat per A. Curto, a l'arx. mun. de Tortosa); i lleument llatinitzat: «collo de *Milleris*» (Font i Rius, *C.d.P.* § 382); i en un altre doc., en forma sorprenent, *Millars* citat entre el *Cavall Bernat* i les *Moles de Catí* (ço que assegura la identificació), *BABL* XI, 410.

Això dóna substància a la sospita, que ja tenia, que es tracti simplement de MILLARES = *Millars*, però amb imela: tota aquesta zona és plena de noms de fon. mossàrab: *Carlares*, *Catí*, *Regatxol*, *Rovera*, *Marturi* etc. I en algun altre cas hi ha formes llatinitzades ambigües, que podrien correspondre també a *Millers* a. 1222: «*Milliariis*, a Ulldecona «terminatur de *Miliariis* a *Barberani*: in rivum Uldicone --- term. *Godai* et redit ad *Miliarios*» (Font i Rius, 242).

MIERES, no caldrà que ens detinguem gaire en